

АВТОРСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ПІДРУЧНИКІВ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ДЛЯ 5-9 КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

*Поліщук Н. М.,
здобувач кафедри педагогіки
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

Постановка проблеми. Реформування освіти в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем, що відбуваються останні двадцять років у європейських країнах і пов'язані з визнанням значущості знань як рушія суспільного добробуту та прогресу. Ці зміни передбачають створення нових освітніх стандартів, оновлення та перегляд навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання.

Провідним у модернізації системи освіти України проголошується компетентністний підхід як одне з важливих концептуальних положень оновлення змісту освіти. При цьому підкреслюється, що в розумінні компетентнісного підходу закладено ідеологію інтерпретації змісту освіти, що формується "від результату" ("стандарт на виході"). У цілому мета компетентнісного підходу полягає у забезпеченні якості освіти. При цьому компетентність виступає як найважливіший критерій якості освіти, його відповідності сучасним умовам і є сукупністю конкретних вимог до рівня підготовленості фахівця.

Аналіз досліджень та публікацій. У вітчизняній педагогіці й психології компетентністний підхід виразно позначений у працях вітчизняних дослідників Т. Браже, Г. Вертохвостової, І. Єрмакова, І. Зимньої, А. Маркової, Н. Мілованової, А. Новікова, О. Овчарук, В. Серікова, Ю. Татура, А. Хуторського, В. Шадрікова, В. Циби, І. Якиманської та ін. Під поняттям "*компетентнісний підхід в освіті*" вітчизняні дослідники, зокрема О. Пометун розуміють спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток основних базових і предметних компетентностей особистості, результатом чого має бути формування загальної компетентності, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості.

Компетентність є багатфакторною якістю особистості. Вона припускає не лише наявність певного обсягу знань, умінь, навичок, досвіду та особистих якостей, які є дуже важливими чинниками, а й ціннісних орієнтацій, усвідомлення учнем свого місця в суспільстві і розуміння світу навколо нього, відповідного стилю взаємодії з іншими людьми, загальної культури особистості, а також здібностей та можливостей до постійного вдосконалення власного творчого потенціалу.

Як свідчать наукові дослідження, настанова на здоров'я, здоровий спосіб життя та здоров'язбереження формується в результаті цілеспрямованого педагогічного впливу. Тому вчені зазначають, що починати формування здоров'язбережувальної компетентності особистості важливо ще зі школи, адже це єдина структура, через яку "проходить" усе населення країни. Саме цілеспрямоване систематичне навчання та виховання дозволяють ефективно здійснювати цей процес. Відтак роль школи у збереженні і зміцненні здоров'я є визначальною.

Важливу роль у системі навчання і виховання учнів відіграє предмет "Основи здоров'я", мета якого – формування та розвиток здоров'язбережувальної компетентності учнів на основі оволодіння ними знаннями про здоров'я та безпеку, практичними навичками здорового способу життя і безпечної поведінки, формування в них ціннісного ставлення до життя і здоров'я, сприяння всебічному розвитку дітей. Не останню роль у зазначеному процесі відіграє підручник з "Основам здоров'я" як джерело необхідної інформації. Підручники з основ здоров'я мають бути розроблені відповідно до Державного стандарту і чинної програми, відповідати сучасним вимогам щодо змісту навчального матеріалу, враховувати вікові особливості учнів.

Метою представленої статті є розробка авторської концепції підручників з основ здоров'я для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів із зазначенням їх функцій, принципів відбору та побудови змісту, вибору методичного апарату.

Виклад основного матеріалу. Підручники з "Основам здоров'я" передбачають реалізацію таких функцій:

1. *Забезпечення засвоєння змісту галузі на рівні, визначеному Державним стандартом основної і повної загальної середньої освіти* [1] (відповідність навчального матеріалу підручника навчальній програмі, формування загальнонавчальних, загальнонавчальних, загальнопізнавальних, спеціальних предметних умінь та навичок, а також забезпечення формування загальних умінь і навичок з самоконтролю і самооцінювання).

2. *Дотримання основних дидактичних принципів* (науковості, фундаментальності, сучасності теоретичних навчальних матеріалів, оптимальності співвідношення та доступність обсягу теоретично - наукового матеріалу з основ науки з індивідуальними, психологічними й віковими можливостями та особливостями учнів, інтеграції та синтезу міжпредметних та спеціальних знань, умінь, навичок тощо).

3. *Методичне забезпечення.* Наявність у підручнику методологічно обґрунтованої та методично виваженої системи вправ (різномірних та диференційованих, для індивідуальної та групової роботи, творчого характеру, для формування різних видів життєвих компетентностей, для усіх видів контролю та самоконтролю тощо).

4. *Доступність підручника* (забезпечення зрозумілого й чіткого визначення головних програмових понять, доступність теоретичного навчального матеріалу для самостійного сприйняття учнем, відповідність системи вправ (завдань) віковому рівню розвитку учнів, їх попередній загальноосвітній підготовці та життєвому досвіду, відповідність словникового наповнення підручника віковому рівню учнів і тощо).

5. *Розвиваючий ефект навчального матеріалу* (наявність навчального матеріалу, що може впливати на мотивацію навчальної діяльності учнів, спрямованість матеріалу підручника на підготовку учнів до самонавчання, вплив навчального матеріалу на розвиток інтересу учнів до навчального предмета, на реалізацію творчого потенціалу тощо).

6. *Виховний потенціал підручника* (вплив навчального матеріалу на виховання в дитини стійких морально-етичних норм та загальнолюдських гуманістичних цінностей, громадянської позиції, естетичної культури і тощо).

7. *Ілюстративне оформлення підручника* (загальна естетика оформлення навчальної книги, добір ілюстративних засобів, повнота реалізації їх функцій, поліграфічне виконання тощо).

8. *Системність та доцільність додаткового матеріалу* (продуманість рубрикації, заголовків, сигналів - символів, доцільність об'єму та змісту матеріалів довідникового характеру).

Підходи до реалізації змістових ліній освітнього стандарту. Державний стандарт [1] ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів, що реалізовані в освітній галузі "Основи здоров'я та фізична культура". При цьому особистісно зорієнтований підхід до навчання забезпечує розвиток академічних, соціокультурних, соціально-психологічних та інших здібностей учнів. Компетентнісний підхід сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей. Діяльнісний підхід спрямований на розвиток умінь і навичок учня, застосування здобутих знань у практичних ситуаціях, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного та природного

середовища.

Принципами реалізації змістових ліній освітнього стандарту виступають: *цілеспрямованість, науковість і доступність знань; системність і наскрізність; неперервність та практична цілеспрямованість; інтегративність; відкритість; превентивність.*

Критеріями реалізації змістових ліній освітнього стандарту можна вважати: *на рівні фізичного здоров'я*: прагнення до фізичної досконалості, ставлення до власного здоров'я як до найвищої соціальної цінності, фізична розвиненість, загальна фізична працездатність, загартованість організму, дотримання раціонального режиму дня, виконання вимог особистої гігієни, раціональне харчування; *на рівні психічного здоров'я (психологічного комфорту)*: відповідність пізнавальної діяльності календарному віку, розвиненість довільних психічних процесів, наявність саморегуляції, адекватна самооцінка, відсутність акцентуації характеру та шкідливих поведінкових звичок; *на рівні духовного здоров'я*: узгодженість загальнолюдських та національних морально-духовних цінностей, наявність позитивного ідеалу, працелюбність, відчуття прекрасного у житті, в природі, у мистецтві; *на рівні соціального здоров'я (соціального благополуччя)*: сформована громадянська відповідальність за наслідки нездорового способу життя, позитивно спрямована комунікативність, доброзичливість у ставленні до людини, здатність до самоактуалізації, саморегуляції, самовиховання.

Реалізація змістових ліній освітнього стандарту. Зміст підручників для кожного класу структурується за розділами, визначеними у Державному стандарті з основ здоров'я [1; 2; 3]: 1) Здоров'я людини; 2) Фізична складова здоров'я; 3) Соціальна складова здоров'я; 4) Психічна та духовна складові здоров'я. Ці змістові лінії є наскрізними для основної школи, щороку в них збільшується і доповнюється обсяг і зміст інформації відповідно до віку школярів.

У *змістовій лінії "Здоров'я людини"* розкривається предмет курсу "Основи здоров'я", що таке здоров'я, здоровий спосіб життя, корисні звички, показники здоров'я, чинники, які впливають на здоров'я. Зазначимо, що починаючи вивчення предмета в 5 класі, учні вже мають деяку інформацію, враховуючи наступно-перспективні зв'язки між початковою та основною ланкою загальноосвітньої школи.

Вивчення *змістової лінії "Фізична складова здоров'я"* спрямовано, передусім, на розкриття закономірностей росту і розвитку учнів у віковому аспекті. Учні визначають здоров'я людини за ustalеними показниками її фізичного стану (пульс, частота дихання, температура тіла, колір шкіри та слизових оболонок, тощо). Важливою характеристикою фізичної складової здоров'я є також спроможність людини ефективно виконувати певні дії: рухатися, працювати. Крім того, береться до уваги і ступінь фізичного розвитку індивіда: відповідність його зросту і маси тіла віковим нормам, пропорційність частин тіла тощо. Усі ці показники разом із спеціальними дослідженнями дають можливість оцінити стан фізичного здоров'я людини.

Важливою ознакою фізичної складової здоров'я є здатність людини пристосовуватися до змін довкілля, ефективно протидіяти хвороботворним чинникам (бактеріям, вірусам, токсичним речовинам, іонізуючій радіації тощо).

Подається інформація про такі важливі умови росту і розвитку: рухова активність та її вплив на розвиток школярів, раціональна організація щоденного розпорядку дня, умови ефективного навчання, активний відпочинок та його види, здоровий сон, запобігання втомі і перевтомі. Учні набувають навичок виконання вправ та процедур для збереження і зміцнення здоров'я, зокрема для комплексного загартовування. Звертається увага на особливості формування постави. Вивчаються вікові вимоги до харчування, зокрема значення калорійності харчування та енерговитрат залежно від фізичних навантажень, у тому числі при інтенсивному фізичному тренуванні.

Підкреслюються особливості індивідуального розвитку і збереження здоров'я підлітків. Наголошуються вікові особливості їх індивідуального розвитку, у тому числі й ознаки статевого дозрівання. Особливої уваги заслуговують і чинники ризику індивідуального розвитку.

Важливим фрагментом цієї змістової лінії є тематика, пов'язана з гігієнічним доглядом за тілом (за зубами і порожниною рота, значення особистої гігієни статевих органів у підлітковому віці, деталізуються предмети і засоби особистої гігієни та гігієнічні вимоги під час занять фізичними вправами).

Зважаючи на вікові потреби, наголошується на особливості стану шкіри в підлітковому віці у зв'язку з типами шкіри, у тому числі деталізуються й косметичні засоби для дівчат і хлопців.

Зроблено наголос на важливості інформації про репродуктивне здоров'я, чинники впливу на нього. Кожен учень має чітко знати про негативний вплив наркотичних речовин на репродуктивну систему підлітків та молоді, особливу шкідливість для здоров'я сумісної дії тютюнового диму й алкоголю. Формується свідома позиція щодо продовження роду як до одного з основних призначень людини.

Відповідно до *змістової лінії "Соціальна складова здоров'я"* в підручниках визначається як узгоджена взаємодія людини з соціальним середовищем. Оцінити таку взаємодію школярам пропонується через успішне ототожнення особи з певними соціальними групами (сім'я, клас, громада, професійна спільнота тощо). Саме в цих людських групах відбувається соціалізація особи, вибір нею тих соціальних ролей, які вона зможе успішно виконувати протягом свого життя.

Для успішної взаємодії людей потрібне визначення спільних цінностей. Вибір особою певної підпорядкованості, вартості цінностей є ознакою її соціального ототожнення. Формування спільних цінностей та бачення вартості цих цінностей людиною значною мірою підпорядковані або узгоджені з процесами виникнення, функціонування і розвитку сім'ї, школи, держави, церкви тощо.

Учні отримують інформацію й формують навички протидії негативному впливу соціальних чинників різного рівня на здоров'я і безпеку підлітків, у тому числі й на їх спосіб життя. Деталізуються обов'язки членів родини щодо збереження і зміцнення здоров'я, основні функції сім'ї і громади щодо збереження здоров'я, вплив способу життя родини на здоров'я підлітків. Особливо увага приділена відпрацюванню життєвих навичок співчуття, самооцінки, міжособистісних відносин під час розгляду важливості допомоги людям з обмеженими можливостями.

Надзвичайно актуальним є вивчення учнями наслідків впливу соціального середовища на формування корисних і шкідливих звичок у підлітків. Конкретизується вплив на їх здоров'я тютюнового диму, алкоголю, наркотичних і токсичних речовин з розкриттям особливостей дії тютюнового диму, алкоголю і наркотиків на статево дозрівання.

Пояснюються необхідність чітко знати причини вживання наркотичних речовин підлітками і вмгати протидіяти їх впливу, мати поняття про наркотичну залежність, розрізняти ознаки наркотичної залежності. Набувають навичок першої допомоги у разі наркотичного отруєння.

Зважаючи на те, що в Україні поширення ВІЛ/СНІДу та туберкульозу набуло епідемічного характеру, надзвичайно актуальним є висвітлення тематики, присвяченій цим значною мірою соціально зумовленим захворюванням. Розглядається, насамперед, поняття про ці хвороби, розкриваються шляхи їх передачі і відповідні методи захисту. Найважливішим при вивченні предмету є набуття молодими людьми таких життєвих навичок, як уміння прийняття рішення, чинити опір тиску міжособистісних відносин, що уможливить їхні уміння уберегтися від ВІЛ-інфікування.

Велика увага приділена формуванню в учнів толерантного ставлення до ВІЛ-інфікованих людей, можливість протидіяти стигмі та дискримінації ВІЛ-інфікованих, акцентувавши їх таким чином на набуття життєвих навичок співчуття, чинення опору. Разом з тим, розкривається зв'язок наркоманії та ВІЛ-інфікування, концентрується увага на особливостях поширення ВІЛ-інфікування молоді в Україні.

Учні отримують знання щодо типів спілкування, закономірностей встановлення стосунків людей, які розвиваються у сім'ї, класі, молодіжному середовищі, позитивний та негативний вплив різних стосунків людей на їх здоров'я – дружби між однокласниками, хлопчиками та дівчатками, поваги до старших і молодших, слабших і немічних, членів сім'ї. Саме на цьому матеріалі розвиваються всі життєві навички – уміння прийняття рішень, вирішення проблем, спілкування, самооцінки та почуття гідності, чинити опір тиску, міжособистісних відносин, подолання емоцій та стресу, співчуття.

Увага надається правам і обов'язкам щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів. Наголошується на особистій відповідальності кожного за здоров'я.

Змістова лінія "Психічна складова здоров'я" визначає розвиток людини як особистості, забезпечує її душевне благополуччя, розкривається через розвиток основних функцій психіки людини. Розпочинається опанування цим фрагментом програми з характеристики психічної діяльності людини, як відчуття, емоції, почуття. У школярів формується чітке уявлення про вплив настрою на здоров'я, спілкування й самопочуття. При вивченні цієї тематики учні набувають життєвих навичок співпереживання та співчуття.

Учні також вирізняють ознаки психологічного благополуччя, психологічних конфліктів, оволодівають елементарними способами відновлення і підтримання психологічної рівноваги, подолання психологічних конфліктів. Мають уявлення про стрес, знають про негативний вплив стресу на здоров'я, уміли його долати.

Учні дізнаються також про умови, які сприяють психологічному розвитку підлітка. Вони оволодівають способами саморегуляції, методами розвитку сприйняття, уваги та пам'яті. Розкриваються психологічні особливості поведінки людини в екстремальних умовах. Велику увагу приділено вмінням запобігати конфліктам або конструктивно розв'язувати їх.

Зважаючи на вікові особливості психолого-соціальних характеристик підлітків, юнаків та дівчат, їх зорієнтовано на самостійний вибір прикладу для наслідування. У зв'язку з розкриваються поняття безпечних і небезпечних компаній, необхідність уміння розрізнити вияви насильства в учнівському середовищі та чинити йому опір і протидію. Саме тому у контексті вивчення цієї тематики відпрацьовуються навички уміння прийняття рішення, самооцінки та почуття гідності, чинити опір тиску, міжособистісних відносин.

Змістова лінія "Духовна складова здоров'я" розкривається через вироблення певних правил поведінки щодо навколишнього світу як за законами суспільства, так і за внутрішнім моральним кодексом; розуміння сутності навколишнього світу, місця людини в природі і суспільстві, її життєвих цінностей, вибору власного способу життя, відповідальності за здоров'я і життя своє та інших людей. Учні вивчають естетичні та моральні засади здоров'я, навчаються робити своє щоденне життя не просто раціональним а й красивим та високоморальним. Усвідомлюють значення всебічного розвитку для формування особистості, взаємовплив всіх складових здоров'я, визначають місце здоров'я в ієрархії життєвих цінностей молоді.

Структурування змісту підручника. Навчально-методичний комплект з основ здоров'я включає: підручники з основ здоров'я для 5-9 класів; методичні рекомендації для вчителів для 5-9 класів; робочі зошити з основ здоров'я для 5-9 класів. У структурі змісту підручника виділені: правила роботи з підручником, вступ, розділи і параграфи. У додатках вміщено цікаву інформацію, короткий словник термінів і понять. Реалізація програмового матеріалу (тем) забезпечується на уроці та в позаурочний час організацією спільної роботи вчителя, учнів та батьків.

Навчально-методичний апарат. Методичний апарат підручника утворює єдине ціле із змістовою частиною. На початку кожного уроку пропонуються ключові поняття (рубрика *"На цьому уроці ви дізнаєтесь"*), що налаштовує учнів на цілісне та системне вивчення навчального матеріалу. Запитання рубрики *"Пригадайте"*, з яких розпочинаються параграфи, дозволяють пов'язати новий навчальний матеріал із попередньо вивченим, власним досвідом школярів, сприяють їх творчому розвитку.

У підручнику передбачено завдання, які навчають різних способів пізнання. Рубрики *"Запам'ятайте"* сприяють розвитку мислення, уважності, спостережливості; *"Поміркуйте"* вчать розмірковувати, пояснювати, виражати думки, привчають до чіткої логіки й доказів. Різноманітність завдань і запитань допомагає здійснити як репродуктивну (відтворюючу) так і продуктивну та творчу діяльність учнів.

Пропонуються завдання, які створюють проблемні ситуації. Так, рубрика *"А я думаю так..."*, спонукає школярів замислюватися, міркувати, аналізувати, узагальнювати, будувати логічну відповідь, планомірно ускладнювати види навчальної роботи, забезпечуючи розвиток та вдосконалення пізнавальних умінь школярів.

Рубрика *"Як бути"* дає можливість організувати самостійну роботу школярів, здійснювати самоконтроль, націлює учнів на аналітичне читання і осмислення навчального матеріалу. Характер її завдань і запитань направлений на виконання різних дидактичних цілей навчання (закріплення, повторення, узагальнення).

Рубрика *"Пізнаємо себе"* спонукає учнів поглиблювати уявлення про власне здоров'я, свій фізичний розвиток тощо. Дана інформація спонукає до роздумів, спостережень, пошуку, набуття знань з різних галузей наук. Є ефективним засобом у навчанні й вихованні.

Організувати поточний контроль якості навчання, використовуючи різноманітні й адекватні навчальним завданням форми і способи перевірки знань і умінь школярів дозволяє рубрика *"Доведіть, що ви знаєте"*. Рубрики *"Домашнє завдання"* та *"Шукаємо інформацію до наступного уроку"*, дозволяють заздалегідь передбачити випереджаючі завдання і заняття, що вимагають довгострокової і поглибленої підготовки.

У підручниках широко використовується ілюстративний матеріал (малюнки і фотографії), який спрямовано на реалізацію провідних функцій підручника. Ілюстрації застосовуються як для самостійного розкриття змісту матеріалу, так і в тих ситуаціях, коли без тексту він буде незрозумілим. Ілюстративний матеріал конкретизує, доповнює зміст тексту, показує, як треба поводитися в різних життєвих ситуаціях.

У підручнику унеможливлені питання і завдання, спрямовані на переказ навчального тексту, а учням найчастіше пропонується обговорити ключові проблеми теми, розглянути питання в альтернативній ситуації, сформулювати власну думку. Поряд з проблемними завданнями в методичному апараті підручника широко задіяні і образні завдання, що пропонують учням творчо відтворити певну подію, проаналізувати ситуацію. Такі завдання мають важливе виховне та розвиваюче значення, для організації діалогу вчителя з учнем, завдання для роботи в парах, групах, фронтальної та індивідуальної.

Даний методичний апарат дає можливість організувати самостійну роботу школярів, здійснювати самоконтроль, сприяє розвитку психосоціальних навичок, націлює учнів на аналітичне читання і осмислення навчального матеріалу.

Висновки. Отже, представлена автором концепція підручника з основ здоров'я відповідає базовим вимогам,

спрямована на розвиток життєвих навичок і сприйняття загальнолюдських цінностей; передбачає тематику відповідно до віку, зміст якої наближено до життя; урахує потреби учнів. Компетентнісний підхід у запропонованих автором підручниках реалізовано, зокрема через спрямованість на розвиток учнями життєвих навичок. Міжпредметна інтегрованість знань має місце у вигляді інформації та спрямованості завдань. Наявність навчально-методичного комплексу дозволяє вчителю дізнатися про те, як ефективно проводити уроки-тренінги, залучити до активної співпраці учнів і батьків, створити сприятливі позакласні та позашкільні умови для практичного застосування набутих на уроках знань, умінь і навичок. Застосування представлених видів і форм навчальної діяльності сприяє зацікавленню предметом, розвитку творчих здібностей, активізує розумову діяльність дітей, розвиває критичне мислення, формує цінності, особистісні якості, життєві компетентності учнів, які необхідні для здоров'я і безпеки.

Резюме. Формування основ здорового способу життя через освіту, створення здоров'язберігаючого освітнього середовища є сьогодні одним із пріоритетних напрямів державної політики України у галузі освіти. На створення середовища для розвитку всебічно розвиненої, здорової дитини, формування в неї свідомого ставлення до свого життя та здоров'я, оволодіння основами здорового способу життя, навичками благополучного безпечного життя спрямований інтегрований предмет "Основи здоров'я". Ефективність його викладання у школі значною мірою залежить від підготовленості вчителя, правильного вибору методичного апарату, наявності ґрунтовного підручника. Саме проблемі створення сучасного підручника з основ здоров'я присвячена дана стаття, автор якої запропонувала комплекс навчального-методичного забезпечення для учнів 5-9 класів. **Ключові слова:** шкільний підручник інтегрованого курсу «Основи здоров'я», методичні засади підручника, процес підручникотворення, функції підручника, принципи відбору та побудови змісту, структура підручника.

Резюме. Формирование основ здорового образа жизни через образование, создание здоровьесберегающей образовательной среды является сегодня одним из приоритетных направлений государственной политики Украины в отрасли образования. На создание среды для развития всесторонне развитого, здорового ребенка, формирования у него сознательного отношения к своей жизни и здоровью, овладению основами здорового образа жизни, навыками благополучной безопасной жизни направлен интегрированный предмет "Основы здоровья". Эффективность его преподавания в школе в значительной степени зависит от подготовленности учителя, правильного выбора методического аппарата, наличия хорошего учебника. Именно проблеме создания современного учебника основ здоровья посвящена данная статья, автором которой предложен комплекс учебного-методического обеспечения для учеников 5-9 классов. **Ключевые слова:** школьный учебник интегрированного курса "Основы здоровья", методические принципы, функции учебника, принципы отбора и построения содержания, структура учебника.

Summary. Forming of bases of healthy way of life through education, creation of to save a health of educational environment is today one of priority directions of public policy of Ukraine in industry of education. On creation of environment for development of the comprehensively developed, healthy child, formings for him conscious attitude toward the life and health, to the capture bases of healthy way of life, skills of happy safe life are direct the computer-integrated article of "Basis of health". Efficiency of his teaching at school largely depends on preparedness of teacher, correct choice of methodical vehicle, presence of good textbook. Exactly the problem of creation of modern textbook of bases of health this article the author of which is offer the complex of the educational-methodical providing for students 5-9 classes is sacred to. **Keywords:** school textbook of computer-integrated course of "Basis of health", methodical principles, functions of textbook, principles of selection and construction of maintenance, structure of textbook.

Література

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти (освітня галузь «Здоров'я та фізична культура»), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. – К., 2011.
2. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Основи здоров'я. 5-9 класи. – К., Перун, 2005.
3. Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня, затверджені наказом МОНМС України від 03.04.2012, № 409. – К., 2012.